

PÕLLUMAJANDUSE JA MAAELU ARENGU NÕUKOGU

PROTOKOLL

Tallinn

7. oktoober 2008 nr 7.2-6/4

Algus kell 14.00, lõpp kell 16.45

Juhatas Helir-Valdor Seeder
Protokollis Liina Stranberg

Võtsid osa: Jaan Kallas, Aavo Mölder, Kaul Nurm, Andres Oopkaup, Ly Rand, Kalle Reiter, Juhan Särgava, Ants Varblane, Kalmer Visnapuu, Sirje Potisepp, Jaanus Marrandi

Puudus(id): Ants Noot, Tsipe Aavik (asendas Kristjan Piirimäe), Aivar Kallas, Aado Keskaik, Toomas Kevvai, Kalev Kreegipuu (asendas Üllas Hunt), Mait Klaassen, Ivar Sikk, Margus Timmo, Vahur Vingissaar, Ermo Sepp, Tiina Saron

Kutsutud: Mai Talvik, põllumajandusturu korraldamise osakonna juhataja; Hendrik Kuusk, toidu- ja veterinaarosakonna juhataja; Katrin Rannik, põllumajanduskeskkonna büroo juhataja; Peeter Seestrand, välissuhete ja arenduse asekanter kt; Toivo Nõvandi, toiduohutuse asekanter; Olav Kreen, EPKK; Triin Jääger, põllumajandusturu korraldamise osakonna nõunik; Henno Nurmsalu, maaelu arengu osakonna juhataja

Päevakord:

1. Loomsete jäätmete käitlemine tulenevalt Euroopa Nõukogu ja parlamendi määruse 1774/2002 nõuetest ning loomsete jäätmete käitlemise riigipoolne toetus 2009. aastal
2. Looduskahju kompenseerimise skeemi võimalustest
3. Nõuetele vastavuse süsteem
4. Muud päevakajalised küsimused (lühinfo eelarvest, mitteametlikust ministrite nõukogust Annecy's, tervisekontrollist jne)

Minister kinnitas päevakorra

1. Loomsete jäätmete käitlemine tulenevalt Euroopa Nõukogu ja parlamendi määruse 1774/2002 nõuetest ning loomsete jäätmete käitlemise riigipoolne toetus 2009. aastal – ülevaate andis toidu- ja veterinaarosakonna juhataja Hendrik Kuusk

1.1 Sirje Potisepp: kas on midagi kuulda ka kolmanda kategooria materjalist? Kas on lihakondijahu võimalik ka loomasöödana kasutada?

Hendrik Kuusk: täna see võimalik ei ole. Aga komisjonis alustati uute töögruppidega ning tehakse uusi määruseid. Määrus tuleb laiem ja selgem. Seda võimalust, et regulatiivmenetlusega võib täiendavaid meetodeid kasutusele võtta, laiendatakse tunduvalt ning ka teatud kohtades lihakondijahu loomasöödana kasutamise suhtes. Antakse võimalus tõestada, et millistele liikidele võib seda sööta. Kindlasti ei tohi seda lubada mäletsejalistele sööta. Protsess võtab aega 1-2 aastat. Uue määruse jõustumist

ennustatakse 2009. aasta jooksul. Töötlemisvõimalused laienevad ning väga suurt rõhku pannakse riski hindamisele ja põhjendamisele mida ja kuidas võib teha.

1.2 Aavo Mölder: miks see edasi lükati on ju Riigikontrolli akt, mis fikseeris selle, et paljude loomade esimene kategooria ei jõua Väike-Maarjasse. Kas see materjal, mida me siin eelmine kord arutasime, on siis valesti esitatud.

Helir-Valdor Seeder: kindlasti vastab see Riigikontrolli väide tõe, et kõik, mis peab Väike-Maarjasse jõudma, sinna ei jõua. Kellelgi ei ole ilmselt täieliku ülevaadet, kui palju ei jõua sinna. Mis on meie kommentaar, kuna loomad on ju nummerdatud, et kuhnad siis kaovad.

Toivo Nõvandi: pidin saama Veterinaar- ja Toiduametist selgituse, kust need vahed tulevad. Siia maani pole selgitust saanud.

Seeder: küsime kindlasti selgituse ja anname teile järgmine kord teada Veterinaar- ja Toiduameti kommentaari.

1.3 Juhan Särgava: kas matmine on lubatud?

Kuusk: antud kontekstis on teatud tingimustel matmine kehtivas määruses lubatud. Eestis on matmine ametlikult lubatud ning komisjonilt on ka luba võetud Eesti väikesaartel, kaasa arvatud Hiiumaa. Kuid see on ka keskkonnanõuetes paika pandud, sest matmispaik peab olema läbinud keskkonnahinnangu, vastama keskkonnatingimustele, mis on ära toodud jäätmedirektiivis. Matmine on lubatud mingitel tingimustel, aga seda on raske teostada.

1.4 Mölder: kui Väike-Maarjasse lähevad segajäätmed, siis kas hakatakse neid seal sorteerima?

Kuusk: Väike-Maarjas ei sorteerita enam midagi. Sorteerimine peab toimuma jäätme tekitaja juures. Kui turule tuleb Valga, siis nemad hakkavad teist ja kolmandat kategooriat käitlema ning teevad oma hinnapakumised.

Seeder: teine ja kolmas kategooria peaksid kujunema turuhinnana, nii nagu Riigikontroll on soovinud, kus tööle hakkab Valga ning Väike-Maarja võib teist ja kolmandat kategooriat töödelda ja nende kahe konkurentsist tekib turuhind. See on olukord, mida Riigikontroll taotles.

1.5 Üllas Hunt: oletame, et Valga paneb käima, kas on võimalik, et Valga hakkab taotlema endale esimese kategooria käitlemise luba ning kas on võimalik, et ta selle saab?

Kuusk: need variandid on võimalikud.

Seeder: kindlasti käsitleme me sel juhul võrdsest kõiki töötlejaid aga muutusmoment saab olla eelarveaasta alguses. Kui tõesti tekib teine tehas, kes ka esimest kategooriat teeb, siis läheb ka esimese kategooria toetus nendele, kes seda töötlevad

1.6 Nurm: Kas võib esineda juhul, et loomi võidakse sõltumata kategooriast töödelda suvalises ettevõttes või kohas (ehk põrandaaluses töötlemisettevõttes)?

Oopkaup: See siiski väga lihtsalt võimalik ei ole, sest iga looma kohased veterinaartõendid peaks igal juhul, koos surma põhjuse äranäitamise, juures olema

Nõvandi: eelmisest korrast jäi küsimus üles, et Ameerikas on kasutusel süsteem, kus sigalate taga on suured saepuru tünnid mille sees kompostitakse surnud loomi ja eelkõige just surnud põrsaid. Uute reeglite järgi annab määruse eelnõu võimaluse teise ja kolmanda kategooria jäätmeid kompostida juhul kui on tõestatud ohutus. Ehk see, kes innovatiivse lahenduse välja mõtleb, peab määruse kohaselt esitama komisjonile (tegelikult EFSA'le) täieliku materjali metoodika ja selle omaduste kohta, mille järgselt meetod legaliseeritakse ja on kasutatav kõikidele.

Otsustati: küsitakse selgitust Veterinaar- ja Toiduametist, et miks ei jõua paljude loomade esimese kategooria jäätmed Väike-Maarja jäätmekäitlustehasesse ning kommentaar antakse järgmisel nõukogu koosolekul.

2. Looduskahju kompenseerimise skeemi võimalustest – ülevaate andis põllumajandusturu korraldamise osakonna juhataja Mai Talvik

Seeder: saan aru, et igasuguse süsteemi käivitamisel on vaja kindlasti omada tootja tasemel kolme aasta kohta infot saagitasemete kohta. Selleks on vaja luua vastav andmebaas. Pole veel selge kuhu. Iga viivitatud aasta lükkab praktiliselt rakendamist edasi. Sõltumata sellest, et saagikindlustusrahasid sellel aastal ei eraldata, tuleb meil siiski olukorras, kui me üldse kunagi tahame liikuda mingisugusele looduskahjude kompenseerimise süsteemile, siis peame info kogumise kohase otsuse tegema.

2.1 Mõlder: Kas komisjoni eelarvest raha summat kahjude kindlustuse süsteemile juurde saab taotleda?

Oopkaup: tänase eelnõu kohaselt tekivad summad olemasolevate vahendite arvelt ning nende suurus võib umbes olla 50-100 miljoni krooni vahel.

2.2 Särghava: Minu hetkeemotsioon on selline, et meie enda taskust võetakse see raha, pannakse kindlustussüsteemile ning selle kättesaamise tõenäosus on suhteliselt kaduvväike ja seetõttu usk selle süsteemi osas on kasin. Lisaks sisaldab suurt administratiivset asjaajamise hulka, mis on tarbetu. Kõigele lisaks EL raha võetakse maha, oma raha tuleb juurde panna ja kogu see raha kulub administreerimisse, toetust saavad eelkõige paremini kindlustatud tootjad. Sellest tulenevalt on minu hetkeemotsioon, et sellist süsteemi meil vaja pole.

Seeder: see võib olla üks lähenemine.

2.3 Mõlder: eelmine kord rääkisime, et põllumehed jagunevad hoolsateks ja vähem hoolsateks põllumeesteks. Kas skeem jagab endiselt hoolsamate põllumeeste poolt kogutud vahendid vähem hoolsatele, kes niikuinii vähem saaki saavad?

Seeder: Oht on muidugi olemas, kuid sõltub eelkõige rakendatavast skeemist. Siiski kolme ja viie aasta keskmine tootjapõhine saagikus peaks välistama selle.

2.4 Üllas Hunt: tahtsin küsida ega kindlustusfirmad pole teinud pakkumisi? Jutt on eelkõige järelkindlustusest, mis tagaks selle, et kui suur õnnetus käes ja suur hulk raha firmal välja tuleb käia. See risk määrab tootehinna tootjale ja Eesti puhul ei tule maht nii suur, et see muutuks kindlustusfirmale atraktiivseks, aga tuues kõrvale näite Leedust, kus leedukad lükkasid käima kindlustusskeemi ja esmane tagasiside on selline, et rakendati seda teatud kultuuridele.

Leedus käivitunud süsteem ei tee optimistlikuks, kuna kalliks teeb süsteemi edasikindlustus aga kindlustusfirmade tehtavad väljamaksed on väga napid. Seal kogutud ca 20 mln kr ulatuses maksete puhul oli kahjude väljamakseid vaid ca 1 mln kr ulatuses

Seeder: teeme nii, et kõik mõtlevad sektoris läbi, mis on üldine pilt. Võtame järelemõtlemise aja ja järgmine kord teeme kokkuvõtted. Kripeldama jääb statistiline pool ja seda peaks arutama mõnel muul PMANi koosolekul. Teeme kindlustussüsteemi ärakuulamise ning mis see maksma läheb.

3. Nõuetele vastavuse süsteem – ülevaate andis põllumajanduskeskkonna büroo juhataja Katrin Rannik

3.1 Kristjan Piirimäe: keskkonnaorganisatsioonide esindajana tahan esiteks rõhutada nõuetele vastavuse süsteemi olulisust ja loodame sellest imerohtu, sest põllumajandus on teatavasti kõige suurem reostaja. Mul on tegelikult 8 küsimust, millele ei jõua täna vastata, kuid küsin ühe küsimuse. Nõuetele vastavuse nõuded on ammu Eesti seadustes ja nende mittetäitmine on seadusevastane. Kuidas karistada neid tootjaid, kes toetust ei taotle? Kuidas hakatakse seadusetäitmist jälgima?

Rannik: ei ole mingit alust väita, et põllumajandus on Eestis peamine reostaja. Küsimus näitab, et keskkonnajärelevalve osas on meil probleeme. Nõuetele vastavuse kontrolli kohapealt peab ütlema, et see ei asenda kogu keskkonnajärelevalvet, seda jääb endiselt tegema Keskkonnainspeksioon. Samuti teeb keskkonnavaldkonnas kontrolle nõuetele vastavuse osas ka Keskkonnainspeksioon, mitte PRIA. Nii et need, kes ei taotle, saavad nõuete rikkumisel karistada vastava järelevalveasutuse poolt. Kes toetust taotlevad, neile toob osade nõuete rikkumine lisaks kaasa ka toetuste vähendamise.

Oopkaup: lepime kokku, et oleme valmis teie küsimusi eraldi arutama..

Piirimäe: sobib

3.2 Nurm: püüaks mõningaid vaateid avada. Eestis peab talumees tundma kõiki seadusi, alates töökaitsest erinevate keskkonnavaldkondadeni, sest erinevad ametiasutused tulevad teda oma valdkonnas kontrollima. Keskkonnainspektor vaatab ühte asja, taimetoodangu inspektor teist jne. Taanis on põllumajanduspolitsei – võiks ju Eestis mõelda, et koondada talupidaja kontroll ühtse institutsiooni alla. Kui talumees peab suutma meeles pidada kõiki teadmisi, siis samasid teadmisi peaks omama üks inimene, kes kõike kontrolliks. Idee, et teha üks kontrollüksus, kellel on volitused kontrollida pindalast keskkonnanõuetele jne, tuleb lihtsam.

Oopkaup: arvan, et säästuefekt ei pruugigi olla nii suur. Kokkuvõtlikult - saame me sinu ettepaneku ministrile esitada

3.3 Särgava: kuulates seda lugu, siis nõudeid tuleb 5 või 7 lk juurde, ei ole aegagi, et seda kõike meeles pidada ja endale selgeks teha. Jälle on juures nii palju bürokraatiat ja administratsiooni ülalpidamiskulu. Kas ei oleks lihtsam, kui kogu toetusraha jagataks tootjate vahel laiali, kogu see raha jääks ju Eestimaale.

Rannik: täna ei jõudnud eriti rääkida teavitamisest ja nõustamissüsteemist, kuid siin on riigil kohustus varustada põllumajandustootjad nende nõuetega. Lisaks kavandatud veel erinevad trükised, koduleht jne.

Põllumajandustoetuste puhul on tegemist ühiskondliku rahaga, mille eest vähemalt maaelu toetuste puhul tahab ühiskond ka midagi vastu saada, olgu siis puhta keskkonna või loomade heaolu näol.

3.4 Mölder: kuidas tagatakse, et kõiki võrdselt karistatakse?

Rannik: olen üsna optimistlik, mis puudutab kontrolle. Hetkel on käimas kontrolliasutuste vahel hea koostöö ja kontrollisüsteem tundub igati õiglane. Kohapeal hinnatakse nii rikkumise raskusastet, ulatust, korduvust jne. Ajapuudusel ei jõudnud veel rääkida nn ärakuulamisemenetlusest enne otsuse tegemist, mida PRIA kavandab.

4. Mitteametlik ministrite nõukogu Annecy's – ülevaate andis välissuhete ja arenduse asekancleri kt Peeter Seestrand

4.1 Nurm: tervisekontrolli paber on arutusel Euroopa Majandus ja Sotsiaalkomitees – kui kellelgi on konkreetseid ettepanekuid, mida ja kuidas peaks muutma, siis palun saata mulle vastav info. Kas ma sain õigesti aru, et Euroopa Komisjon voliniku isikus tõstatab eesmärgi, et tuleviku põllumajanduspoliitika samadele ajaloolistele tasemetele toetuda ei saa? Sammaste tasakaalu tuleb hakata muutma.

Seestrand: komisjon ütles, et küsimus on selles, kas tulevikus peaksid olema toetused paremini ja sihipärasemalt saadavale avalikule teenusele suunatud. Tulevikupoliitika arutelu peab olema baasiks sellele, et uus otsetoetuste alus välja töötatakse.

Oopkaup: suur tänu kõikidele, kes aktiivselt arutelust osa võtsid.

Helir-Valdor Seeder
komisjoni esimees

Liina Stranberg
Protokollija